

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 08.10.2008, sp. zn. 5 Tdo 1096/2008, ECLI:CZ:NS:2008:5.TDO.1096.2008.1

Číslo: 46/2009

Právní věta: Ve smyslu § 237 tr. zák. je tíseň stav, byť přechodný, vyvolaný nepříznivými okolnostmi, které vedou k omezení volnosti v rozhodování. Tyto nepříznivé okolnosti se mohou týkat osobních, rodinných, majetkových či jiných poměrů, pro něž se utiskovaná osoba ocitá v těžkostech a nesnázích, přičemž není rozhodné, jak se poškozená osoba do tohoto stavu dostala, a tedy ani to, zda si jej sama způsobila svým vlastním jednáním, anebo zda k němu došlo pod vlivem okolností na ní nezávislých. Ve stavu tísně může být i uchazeč o zaměstnání, pokud je to odůvodněno jeho tíživými osobními, rodinnými nebo majetkovými poměry. Zvláště tíživá situace charakteristická pro tíseň se vyznačuje naléhavou potřebou, jejíž uspokojení není do značné míry v možnostech osoby, která se ve stavu tísně ocitla. Závislost je pak stav, v němž se osoba nemůže svobodně rozhodovat vzhledem k tomu, že je v určitém směru odkázána na pachatele (např. vztah žáka a učitele, dlužníka a věřitele, osoby vychovávané a vychovávající apod.). Za takovou situaci je třeba považovat i vztah zaměstnance a jeho zaměstnavatele.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 08.10.2008

Spisová značka: 5 Tdo 1096/2008

Číslo rozhodnutí: 46

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Útisk

Předpisy: § 237 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného Ing. P. F. K. proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 2. 2008, sp. zn. 3 To 26/2008, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 9 T 103/2007.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 9. 10. 2007, sp. zn. 9 T 103/2007, byl obviněný Ing. P. F. K. při nezměněném výroku o vině za jednání pod bodem 1 a 2 z rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 19. 12. 2003, sp. zn. 10 T 104/99, který v těchto bodech nabyl právní moci dne 30. 9. 2004, dále uznán vinným pod body 1) – 2) a pod body 3) – 4) výroku o vině dvěma pokračujícími trestnými činy útisku podle § 237 tr. zák., kterých se dopustil tím, že

1) dne 28. 4. 1998 v O., v kanceláři společnosti E. – s., spol. s r. o., jako jednatel této společnosti přiměl v průběhu sjednávání pracovního poměru poškozenou V. K. k podpisu směnky na částku 150 000 Kč a prohlášení, že je ochotna pro společnost udělat cokoli, obsahujícího závazky snižující její lidskou důstojnost, pod pohrůžkou, že pokud uvedenou směnku a uvedené prohlášení nepodepíše, nebude přijata do pracovního poměru, což poškozená učinila ve snaze získat zaměstnání, přičemž následně za trvání pracovního poměru ke společnosti E. – s., spol. s r. o., v blíže nezjištěné době ve čtyřech případech během noční směny, kdy byla poškozená na pracovišti sama, tuto slovně nutil ke splnění podmínek z písemného prohlášení spočívajících ve slibu, že bude ochotna v zájmu společnosti učinit cokoli, uchopil ji za dlaně a pokoušel se jí políbit, což poškozená odmítla, bude-li mu po vůli, nabízel finanční i pracovní zvýhodnění, kdy svým jednáním v poškozené opakovaně vzbudil strach a kdy obtěžování ze strany obviněného bylo jedním z důvodů, pro který poškozená ukončila pracovní poměr ke společnosti E. – s., spol. s r. o.,

2) dne 23. 6. 1998 v O., v kanceláři společnosti E. – s., spol. s r. o., jako jednatel této společnosti přiměl v průběhu sjednávání pracovního poměru poškozenou K. P. k podpisu směnky na částku 150 000 Kč a prohlášení, že je ochotna pro společnost udělat cokoli, obsahujícího závazky snižující její lidskou důstojnost, pod pohrůžkou, že pokud uvedenou směnku a uvedené prohlášení nepodepíše, nebude přijata do pracovního poměru, což poškozená učinila ve snaze získat zaměstnání, přičemž následně v blíže nezjištěné době za trvání pracovního poměru mezi poškozenou a společností E. – s., spol. s r. o., v blíže nezjištěné době opakovaně během nočních směn, kdy byla poškozená na pracovišti sama, tuto slovně opakovaně nutil ke splnění podmínek z písemného prohlášení spočívajících ve slibu, že bude ochotna v zájmu společnosti učinit cokoli, s odkazem na to, že mu to podpisem prohlášení slíbila, v jednom případě jí sdělil, že cítí, že už dlouho neměla chlapa, a bude-li mu po vůli, nabízel jí finanční i pracovní zvýhodnění, avšak poškozená jednání obviněného opakovaně odmítla, kdy svým jednáním v poškozené opakovaně vzbudil strach,

3) dne 11. 9. 1998 v O., v kanceláři společnosti E. – s., spol. s r. o., jako jednatel této společnosti přiměl v průběhu sjednávání pracovního poměru poškozenou P. Š. k podpisu směnky na částku 150 000 Kč a prohlášení, obsahujícího závazky snižující její lidskou důstojnost, pod pohrůžkou, že pokud uvedenou směnku a uvedené prohlášení nepodepíše, nebude přijata do pracovního poměru, což poškozená učinila ve snaze získat zaměstnání, přičemž téhož dne, již za trvání pracovního poměru ke společnosti E. – s., spol. s r. o., po skončení pracovní doby vylákal P. Š. pod záminkou konání obchodní schůzky do blíže neurčeného bytu v O., kde ji přes její slovní i fyzický odpor uchopil kolem pasu a pokusil se jí políbit, což se mu však nepodařilo, a poté ji i přes její odpor po dobu asi pěti minut držel kolem pasu za soustavného naléhání, zda si je vědoma téhož dne podepsaných závazků spočívajících ve slibu, že bude ochotna v zájmu společnosti učinit cokoli, a dožadoval se tak jejich splnění, za což jí rovněž nabízel finanční i pracovní zvýhodnění, což však poškozená opakovaně odmítla, kdy svým jednáním v poškozené opakovaně vzbudil strach,

4) dne 17. 9. 1998 v O., v kanceláři společnosti E. – s., spol. s r. o., jako jednatel této společnosti přiměl v průběhu sjednávání pracovního poměru poškozenou V. S. k podpisu směnky na částku 150 000 Kč a prohlášení, že je ochotna udělat pro společnost všechno, obsahujícího závazky snižující její lidskou důstojnost, pod pohrůžkou, že pokud uvedenou směnku a uvedené prohlášení nepodepíše, nebude přijata do pracovního poměru, což poškozená učinila ve snaze získat zaměstnání, a dále za trvání pracovního poměru mezi V. S. a společností E. – s., spol. s r. o., dne 19. 9. 1998 v době kolem 21.15 hod zavedl V. S. do nebytových prostor domu v O. pod záminkou prohlídky prostor, kde se bude konat školení operátorek společnosti E. – s., spol. s r. o., jejímž byl jednatelem, uzamkl zamřížované vstupní dveře vedoucí ke kancelářím a následně poškozenou nutil ke splnění závazků uvedených v jí podepsaném prohlášení, spočívajících ve slibu, že bude ochotna v zájmu společnosti učinit cokoli, uchopil ji za ruku a vstupní dveře do prostor kanceláří pak odemkl až po výzvě poškozené, kdy svým jednáním v poškozené opakovaně vzbudil strach.

Za tyto trestné činy a za jednání, pro které byl odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 19. 12. 2003, sp. zn. 10 T 104/99, pod body 1), 2), který v těchto bodech nabyl právní moci dne 30. 9. 2004, byl obviněný Ing. P. F. K. odsouzen podle § 247 odst. 2 tr. zák., za použití § 35 odst. 1 tr. zák., k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 13 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 měsíců.

Tento rozsudek napadli obviněný Ing. P. F. K. a státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Ostravě odvoláními, o kterých Krajský soud v Ostravě rozhodl usnesením ze dne 22. 2. 2008, sp. zn. 3 To 26/2008, tak, že podle § 256 tr. ř. odvolání státního zástupce i obviněného jako nedůvodná zamítl.

Proti uvedenému usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 2. 2008, sp. zn. 3 To 26/2008, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 9. 10. 2007, sp. zn. 9 T 103/2007, podal obviněný Ing. P. F. K. prostřednictvím obhájkyne JUDr. A. L. dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. V odůvodnění svého mimořádného opravného prostředku nejprve shrnul dosavadní průběh trestního řízení a zmínil také, že soud prvního stupně rozhodoval v této trestní věci opakovaně, neboť jeho předchozí rozhodnutí bylo zrušeno usnesením dovolacího soudu z podnětu předchozího dovolání podaného obviněným Ing. P. F. K. Dovolatel dále v tomto mimořádném opravném prostředku namítl, že k naplnění skutkové podstaty trestného činu útisku ve smyslu § 237 tr. zák. nedošlo, neboť u žádné z poškozených neexistovala tíseň ani závislost na osobě obviněného. Dovolatel připustil, že byl sice zaměstnavatelem uvedených poškozených, ale poukázal na skutečnost, že také všechny poškozené měly v rámci pracovní smlouvy sjednanu zkušební dobu v délce tří měsíců, v rámci níž mohly ukončit pracovní poměr ihned bez udání jakéhokoli důvodu a stejně tak mohl učinit i zaměstnavatel. Pokud by obviněné tohoto využily, mohly se tak vyhnout údajným obstrukcím ze strany zaměstnavatele a měly možnost učinit tak svobodně. Ačkoli na tuto skutečnost obviněný poukazoval již v rámci předchozího trestního řízení, nevypořádaly se s touto jeho námitkou ani soud prvního stupně, ani soud odvolací.

V další části dovolání obviněný zdůraznil, že poškozené byly v průběhu trestního řízení vyslechnuty několikrát a jejich výpovědi se v jednotlivých stádiích řízení liší, přičemž z jejich výpovědí vyznívala zesilující tvrdost ve zpětném hodnocení jeho údajného jednání. Obviněný má v této souvislosti za to, že tato tendence vychází ze změny společenského klimatu ve vnímání posuzovaného jednání, avšak soudy měly vycházet ze společenského klimatu vládnoucího v době páchání jeho údajné trestné činnosti. Dále také obviněný upozornil na případ poškozené P. Š., k jejímuž údajnému obtěžování mělo dojít v den podepsání pracovní smlouvy, a namítl, že podle pracovněprávních předpisů ke vzniku pracovní smlouvy došlo až skutečným nástupem do zaměstnání, tedy v daném případě až následující pracovní den. V tomto případě tedy nemohl být u této poškozené dán stav závislosti ani stav tísně. Nadto dovolatel zdůraznil, že ani v jednom ze čtyř případů na poškozené nenaléhal neodbytně a svého jednání zanechal po otevřeném vyjádření nesouhlasu, přičemž ani jedno odmítnutí nemělo za následek postih v zaměstnání. Poškozené dokonce od svých spolupracovnic věděly, že odmítnutí návrhů obviněného pro ně nebude mít žádné následky. Dovolatel dále uvedl, že neměl v úmyslu požadovat splnění podepsaných prohlášení, pouze mu šlo o jakýsi test životních hodnot nově přijímaných zaměstnankyň. Nadále proto trvá na tom, že nebyla naplněna ani materiální stránka skutkové podstaty souzeného trestného činu.

V závěru svého dovolání obviněný Ing. P. F. K. navrhl, aby Nejvyšší soud poté, co shledá jeho dovolání důvodným, zrušil napadené rozhodnutí a dále rozhodl tak, že přikáže okresnímu soudu věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství, jemuž bylo dovolání obviněného Ing. P. F. K. doručeno ve smyslu § 265h odst. 2 tr. ř., se k němu vyjádřila tak, že dovolání obviněného je zjevně neopodstatněné. Tento svůj závěr dále odůvodnila tím, že skutkový stav, tak jak byl zjištěn oběma

soudy, se znaky trestného činu útisku podle § 237 tr. zák. zcela zřejmě koresponduje. Obviněný dal při přijímacím pohovoru v rámci sjednávání pracovního poměru podepsat poškozeným K. P., P. Š., V. S. a V. K. jednak směnku na částku 150 000 Kč, která nereflektovala žádný reálně existující závazek obviněného vůči poškozeným, včetně prohlášení, že jsou ochotny pro společnost učinit cokoli, přičemž závazky tam konkretizované byly značně ponižující, a následně poté v situacích, kdy poškozené se ocitly samy v přítomnosti obviněného na pracovišti nebo mimo něj, v souvislosti s obviněným demonstrováním plnění pracovních povinností, snažil se je přimět k plnění závazků z prohlášení a požadoval po nich sexuální vstřícnost. Je tedy zřejmé, že závazky, které poškozené přijaly v rámci sjednávání pracovního poměru, se vymykaly povinnostem, které z něho standardně vyplývají. Obviněný vůči poškozeným vystupoval v roli zaměstnavatele vesměs v již existujícím pracovním poměru, minimálně však za situace, kdy byla podepsána pracovní smlouva, přičemž i tuto situaci lze charakterizovat jako stav závislosti ve výše uvedeném smyslu. Stav tísně pak byl dán především tím, že obviněný se domáhal, aby poškozené dostaly svým závazkům vyplývajícím z prohlášení v době, kdy se s ním nacházely samy, některé navíc v nočních hodinách, jiné obviněný pod záminkou plnění pracovních úkolů vylákal na místo, kde se rovněž stěží mohly dovolat pomoci třetí osoby. Navíc je třeba zdůraznit i zřejmou fyzickou převahu obviněného. K námitce nedostatku znaku závislosti při jednání vůči poškozené P. Š. státní zástupkyně uvedla, že lze zdůraznit, že stav tísně nebo závislosti předpokládá jeho faktické, nikoli formální naplnění. V posuzovaném případě poškozená již podepsala pracovní smlouvu a přestože je třeba vzít v úvahu, že pracovní poměr formálně vzniká až dnem, který byl sjednán v pracovní smlouvě jako den nástupu do práce, bezpochyby obviněného následovala do blíže neurčeného bytu v O. pod záminkou konání obchodní schůzky jako svého budoucího nadřízeného. Její vztah k obviněnému byl tudíž i v inkriminovaný moment modifikován jako vztah mezi zaměstnankyní a zaměstnavatelem. Ve vztahu k námitce nedostatku materiálního znaku souzeného trestného činu pak státní zástupkyně zdůraznila, že obviněný měl prostřednictvím zaměstnankyňmi podepsaných dokladů vůči těmto takové postavení, které se vymyká z rámce běžně chápaného pracovního vztahu. V daném případě stupeň společenské nebezpečnosti trestného jednání obviněného není snižován žádnou okolností nebo skutečností, která by jej vymezovala mimo rámec takto obvykle posuzované trestné činnosti.

Z výše uvedených důvodů státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl. Současně navrhla, aby Nejvyšší soud toto rozhodnutí učinil v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve v souladu se zákonem zkoumal, zda není dán některý z důvodů pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., a na základě tohoto postupu shledal, že dovolání ve smyslu § 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř. je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou (§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.), řádně a včas (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.) a splňuje náležitosti dovolání (§ 265h odst. 1 tr. ř.). Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vymezených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněným vznesené námitky naplňují jím tvrzené dovolací důvody, a shledal, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl uplatněn v souladu se zákonem vymezenými podmínkami. Následně se Nejvyšší soud zabýval důvodem odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., tedy zda nejde o dovolání zjevně neopodstatněné.

V rámci uplatněného dovolacího důvodu obviněný Ing. P. F. K. vznesl právně relevantní námitku, spočívající v nedostatku znaku tísně a závislosti ve vztahu ke skutkové podstatě trestného činu útisku podle § 237 tr. zák. Konkrétně uvedl, že všechny poškozené měly možnost odejít ve zkušební tříměsíční době a mohly se tak vyhnout údajnému nevhodnému chování ze strany dovolatele. Poškozená P. Š. navíc v době jeho údajného obtěžování pouze podepsala pracovní smlouvu, avšak do zaměstnání nastoupila později, tudíž vůbec nebyla v rozhodné době zaměstnankyní obviněného.

Taktéž v této souvislosti dovolatel namítl, že nemohla být naplněna ani materiální stránka tohoto trestného činu.

Trestný čin útisku podle § 237 tr. zák. spáchá ten, kdo jiného nutí, zneužívaje jeho tísně nebo závislosti, aby něco konal, opominul nebo trpěl. K dokonání činu za této situace postačí, když pachatel vykoná jednání, jehož obsahem je nucení jiného na základě zneužívání jeho tísně nebo závislosti. Není třeba, aby utiskovaná osoba vykonala, opominula nebo trpěla to, k čemu ji pachatel nutil.

Jak zjistil Nejvyšší soud z výroku i odůvodnění rozhodnutí soudů prvního a druhého stupně a z přiloženého spisového materiálu, jednání obviněného ve vztahu k poškozeným spočívalo v tom, že jako jednatel společnosti E. – s., spol. s r. o., přiměl v průběhu sjednávání pracovního poměru ve výroku o vině zmíněné poškozené k podpisu směnky na částku 150 000 Kč a prohlášení, že jsou ochotny pro společnost udělat cokoli, obsahujícího závazky snižující její lidskou důstojnost, pod pohrůzkou, že pokud uvedenou směnku a uvedené prohlášení nepodepíší, nebudou přijaty do pracovního poměru, což poškozené učinily ve snaze získat zaměstnání, přičemž následně za trvání pracovního poměru ke společnosti E. – s., spol. s r. o., uvedené poškozené shora popsáním způsobem nutil ke splnění podmínek z písemného prohlášení spočívajících ve slibu, že budou ochotny v zájmu společnosti učinit cokoli, nabízel jim finanční i pracovní zvýhodnění, kdy svým jednáním v poškozených opakovaně vzbudil strach, přičemž většinou takto jednal v nočních hodinách a za nepřítomnosti třetích osob. Pokud jde o P. Š., ohledně níž své námitky týkající se stavů závislosti a tísně soustředil do „vzniku pracovní smlouvy“ (správně spíše do vzniku „pracovního poměru“), tuto po skončení pracovní doby v den, kdy podepsala pracovní smlouvu, vylákal pod záminkou konání obchodní schůzky do blíže neurčeného bytu v O., kde ji přes její slovní i fyzický odpor uchopil kolem pasu a pokusil se jí políbit, což se mu však nepodařilo, a poté ji i přes její odpor po dobu asi pěti minut držel kolem pasu za soustavného naléhání, zda si je vědoma téhož dne podepsaných závazků spočívajících ve slibu, že bude ochotna v zájmu firmy učinit cokoli, a dožadoval se tak jejich splnění.

Soud první instance k těmto svým závěrům vymezeným ve výroku o vině dále v odůvodnění rozsudku uvedl, že svým výše ve skutkové větě výroku o vině popsáním jednáním obviněný jednoznačně zneužil svého dominantního postavení zaměstnavatele a využil závislosti poškozených na jeho osobě, jakožto jeho podřízených, a zejména tak zneužil i jejich tísně, která byla dána nejen jejich podřízeností v rámci pracovně právního vztahu, ale i pokročilou noční hodinou, osamělostí poškozených v rozhodné době a tím, že nad nimi měl zřejmou fyzickou převahu, přičemž je takto nutil ke splnění závazku v písemném prohlášení, které bylo výše citováno, a v důsledku toho se jednalo tedy o jednání s přímým sexuálním podtextem, kterým se snažil nepřímě K. P., V. K., P. Š. a V. S. přimět k pohlavnímu styku či jiné sexuální praktice a toto jednání bylo dostatečně intenzivní, aby naplnilo i materiální znak skutkové podstaty trestného činu útisku. Dále také nalézací soud uvedl, že pro posouzení věci není rozhodné, že po této nepříjemné zkušenosti K. P. se společností E. – s. nerozvázala pracovní poměr, kdy shora popsané jednání evidentně snášela lépe než ostatní poškozené, avšak její schopnost přenést se přes nevhodné, ponižující a zavrženíhodné jednání obžalovaného vůči své osobě nikterak nesnižuje závažnost jednání obžalovaného.

Soud druhého stupně v odůvodnění svého rozhodnutí k námitkám obviněného uvedl, že skutková zjištění provedená okresním soudem jsou správná a okresní soud také důvodně vycházel z výpovědí svědkyň poškozených V. K., K. P., P. Š. a V. S., které potvrdily, že v době, kdy již existoval jejich pracovní poměr ke společnosti E. – s., spol. s r. o., obviněný každou z nich ve více případech nutil ke splnění podmínek z písemného prohlášení spočívajícího ve slibu, učiněném při uzavírání pracovního poměru, konkrétně po nich požadoval jednání se sexuálním podtextem v době, kdy byly s obviněným samy, v nočních hodinách, a tím u nich vzbuzoval strach. Dále odvolací soud uvedl, že skutečnost, že obviněný na pracovišti obtěžoval mladé zaměstnankyně, je potvrzována mnoha dalšími svědkyněmi vyslechnutými v dané trestní věci, a takto provedené dokazování potvrdilo, že za existence vztahu

závislosti mezi obviněným a poškozenými jako zaměstnavatelem a zaměstnankyněmi, obviněný této závislosti využíval a nutil poškozené k jednání, které jim nebylo po vůli.

Nejvyšší soud jako soud dovolací musí na úvod předeslat, že soudy obou stupňů se tentokrát již v plné míře řídily jeho předchozím rozhodnutím v této věci ze dne 15. 3. 2006, sp. zn. [5 Tdo 1609/2005](#), respektovaly a aplikovaly jeho právní závěry, a proto se s jejich nynějšími rozhodnutími může naprosto ztotožnit. K dovolatelově námitce již může jen shrnout, že „jak uvedl ve svém citovaném předchozím rozhodnutí, tíseň ve smyslu § 237 tr. zák. je stav, byť přechodný, vyvolaný nepříznivými okolnostmi, které vedou k omezení volnosti v rozhodování. Tyto nepříznivé poměry se mohou týkat osobních, rodinných, majetkových či jiných poměrů, pro něž se utiskovaná osoba ocitá v těžkostech a nesnázích, přičemž není rozhodné, jak se poškozená osoba do tohoto stavu dostala, a tedy ani to, zda si jej sama způsobila svým vlastním jednáním, anebo zda k němu došlo pod vlivem okolností na ní nezávislých. Ve stavu tísně může proto být i uchazeč o zaměstnání, pokud je to odůvodněno jeho tíživými, osobními, rodinnými nebo majetkovými poměry, přičemž taková situace by mohla nastat v případě, jestliže by se poškozená osoba, která se ucházela o zaměstnání u obviněného Ing. P. F. K., jenž byl jednatelem společnosti E. – s., spol. s r. o., např. nacházela ve stavu hmotné nouze, spojené s obtížemi při hrazení životní potřeb svých nebo i rodinných příslušníků, anebo by byla tzv. matkou samoživitelkou, anebo by v důsledku úmrtí svých rodičů musela zajistit výživu mladších nezletilých sourozenců, což by u nich vyvolávalo naléhavou potřebu zajistit si pracovní příjem bez ohledu na podmínky, za jakých do zaměstnání nastoupí. Zvláště tíživá situace charakteristická pro tíseň se vyznačuje naléhavou potřebou, jejíž uspokojení není do značné míry v možnostech osoby, která se ve stavu tísně ocitla. Závislost podle ustálené judikatury je pak stav, v němž se osoba nemůže svobodně rozhodovat vzhledem k tomu, že je v určitém směru odkázána na pachatele (např. vztah žáka a učitele, dlužníka a věřitele, osoby vychovávané a vychovávající apod.). Za takovou situaci je třeba považovat i vztah zaměstnavatele a jeho zaměstnankyň, jako tomu je v případě obviněného Ing. P. F. K., který byl statutárním orgánem společnosti E. – s., spol. s r. o. Na této skutečnosti nemůže nic změnit ani námitka obviněného, že všechny poškozené měly v rámci pracovní smlouvy sjednání zkušební dobu v délce tří měsíců, v rámci níž mohly ukončit pracovní poměr ihned bez udání jakéhokoli důvodu a stejně tak mohl učinit i zaměstnavatel. Tato okolnost totiž nemá vliv na vztah závislosti vyplývající z poměru obviněného jako statutárního orgánu zaměstnavatele poškozených, neboť každé rozvázání pracovního poměru, byť k němu může dojít v rámci zkušební doby, vystavuje zaměstnance značné existenční nejistotě, neboť ztrácí pravidelný příjem a musí si najít jiné zaměstnání nebo jiný zdroj obživy. Stav tísně pak byl dán, jak správně uvedla již ve svém vyjádření státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství, především tím, že obviněný se domáhal, aby poškozené dostaly svým závazkům vyplývajícím z prohlášení v době, kdy se s ním nacházely samy, některé navíc v nočních hodinách, jiné pak obviněným pod záminkou plnění pracovních úkolů vylákané na místo, kde se rovněž stěží mohly dovolat pomoci třetí osoby, anebo je nemohly samy opustit pro uzamčení ze strany obviněného. Navíc je třeba zdůraznit i zřejmou fyzickou převahu obviněného. O intenzitě jednání obviněného a skutečně vyvolaném strachu u poškozených pak nakonec svědčí i to, že některé z poškozených, jako např. V. K., skutečně pracovní poměr rozvázaly. Pokud tak však zase jiné poškozené neučinily, jako např. poškozená K. P., která popsané jednání obviněného snášela lépe než ostatní, nikterak to nesnižuje závažnost jednání obviněného vůči ní, neboť na tu nemůže mít vliv skutečnost, že měla schopnost přenést se přes nevhodné, ponižující a zavrženíhodné trestné jednání obviněného, jak správně uzavřel již nalézací soud.

Pokud dovolatel namítá, že v případě poškozené P. Š. takový stav závislosti neexistoval, protože v rozhodné době měla se zaměstnavatelem, jehož jménem jednal obviněný, pouze podepsanou pracovní smlouvu, avšak do zaměstnání ještě fakticky nenastoupila, pak Nejvyšší soud zdůrazňuje, že podle § 33 odst. 1 zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce, v tehdy platném a účinném znění, pracovní poměr vznikl dnem, který byl sjednán v pracovní smlouvě jako den nástupu do práce. Uvedení tohoto

dne v pracovní smlouvě pak bylo ve smyslu ustanovení § 29 odst. 1 písm. c) zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce, v tehdy platném a účinném znění, obligatorní náležitostí pracovní smlouvy. Nejvyšší soud k těmto právním otázkám považuje za potřebné především poukázat na obsah spisu, v němž je založena fotokopie pracovní smlouvy mezi zaměstnavatelem společností E. – s., spol. s r. o., jehož jménem jednal obviněný, a poškozenou zaměstnankyní P. Š., ve které je mimo jiné uvedeno, že byla uzavřena dne 14. 9. 1998, přičemž dnem nástupu do práce je zde výslovně označen tentýž den, tedy také dne 14. 9. 1998, z čehož vyplývá, že tímto dnem vznikl i pracovní poměr ve smyslu výše citovaných ustanovení zákoníku práce. Ve spise pak je založen protokol o výpovědi poškozené P. Š. v přípravném řízení, na který navazuje protokol o hlavním líčení, z nichž vyplývá, že poškozená P. Š. v den, kdy podepsala pracovní smlouvu a který byl uveden v této smlouvě také jako den nástupu do práce, začala ihned normálně pracovat a tentýž den po skočení pracovní doby se obviněný vůči ní dopustil jednání, uvedeného ve skutkové větě pod bodem 3) výroku o vině rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 9. 10. 2007, sp. zn. 9 T 103/2007. Z toho tedy jednoznačně vyplývá, že obviněný jednal vůči poškozené uvedeným způsobem již za trvání pracovního poměru, a proto mezi ním, jako statutárním orgánem shora uvedené společnosti (zaměstnavatele) a poškozenou P. Š. byl vztah závislosti, vyplývající právě ze vztahu zaměstnavatel – zaměstnankyně. V této souvislosti je třeba zejména zdůraznit, že utiskovaný se při zneužití závislosti podřizuje pachateli proto, že je na něho v určitém směru odkázán, a pokud by této závislosti nebylo, nepodřídil by se mu. Existenci vztahu závislosti lze tedy mimo jiných již shora příkladmo uvedených poměrů dovodit právě také v případě vztahu mezi zaměstnavatelem, za kterého jednal obviněný vystupující ve funkci jednatele společnosti E. – s., spol. s r. o., a zaměstnankyněmi v již existujícím pracovním poměru, tedy výše jmenovanými poškozenými, včetně poškozené P. Š. Není tak pravdou, že by poškozená P. Š. v den, kdy se vůči ní dopustil obviněný předmětného výše uvedeného nežádoucího jednání, měla pouze podepsanou pracovní smlouvu a do zaměstnání ještě fakticky nenastoupila (Nejvyšší soud jen pro úplnost a nad rámec provedených a shora zhodnocených důkazů podotýká, že pracovní smlouva je perfektní již dnem jejího podpisu za předpokladu, že má všechny zákonem požadované obligatorní náležitosti, nikoli až dnem skutečného nástupu poškozené P. Š. do zaměstnání, jak uvádí dovolatel). Z těchto důvodů je i tato námitka obviněného Ing. P. F. K. zcela nedůvodná.

Dovolací soud ve vztahu k další námitce dovolatele týkající se nedostatku naplnění materiálního znaku předmětného trestného činu zdůrazňuje, že touto otázkou se již také dostatečně zabývaly oba soudy, přičemž nelze v této souvislosti opomenout skutečnost, že obviněný se uvedeného jednání dopustil vůči čtyřem poškozeným a podobného, byť již nikoli tak intenzivního jednání, i vůči dalším osobám, a je tedy možno uzavřít, že takto jednal opakovaně a promyšleně zneužívaje svého dominantního postavení, což jsou okolnosti, které vedle intenzity jeho trestného jednání podstatně zvyšují jeho nebezpečnost pro společnost. Dále nelze také přehlédnout, že obviněný vedle podepsání předmětných prohlášení donutil poškozené podepsat i směnku na částku 150 000 Kč, což má též význam pro posouzení materiálního znaku souzeného trestného činu, neboť nelze opomenout, že ačkoli obviněný tvrdí, že neměl nikdy v úmyslu splnění závazků poškozených ze směnky po nich požadovat, je zcela zřejmé, že tímto způsobem zesiloval svůj tlak na poškozené, neboť tyto s ohledem na právní povahu směnky se mohly reálně obávat, že jestliže nevyhoví jeho požadavkům, může po nich obviněný plnění ze směnky žádat, neboť u směnky se obecně nezkoumá právní titul, z něhož vznikla. V tomto případě by bylo rozhodné jen to, že poškozené podepsaly směnku na poměrně vysokou částku ve prospěch obviněného a možnost požadovat plnění ze směnky byla již jen na vůli obviněného. Směnku pak poškozené podepsaly opět jen proto, že obviněný to po nich vyžadoval z pozice statutárního orgánu společnosti E. – s., spol. s r. o. (zaměstnavatele), v průběhu uzavírání pracovní smlouvy a sjednávání pracovního poměru. Také tato skutečnost má tak podstatný význam z hlediska naplnění materiální stránky posuzovaného trestného činu, a proto i tato námitka obviněného Ing. P. F. K. není důvodná, když soudy obou stupňů posoudily jednání obviněného správně, neboť jeho jednáním byla naplněna skutková podstata souzeného trestného činu útisku podle § 237 tr. zák., jak po formální, tak i po materiální stránce, neboť takové jednání i podle názoru

Nejvyššího soudu jednoznačně dosáhlo stupně nebezpečnosti pro společnost vyššího než nepatrného ve smyslu § 3 odst. 1, 2 a 4 tr. zák. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani okolnost, že obviněný po důrazném odmítnutí ze strany poškozených svého jednání nakonec zanechal, zvláště když ve vztahu k poškozeným V. K. a K. P. se takového jednání dopustil opakovaně vůči každé z nich. Z toho také vyplývá nedůvodnost obhajoby, že své jednání nemyslel vážně a že šlo podle jeho slov o „jakýsi test životních hodnot“ poškozených. Naopak sofistikovaná a promyšlená příprava ve formě podepsání uvedeného prohlášení a směnky, jakož i opakovanost jeho jednání svědčí o jeho vážně myšleném úmyslu takové jednání ve formě útisku uskutečnit.

Nejvyšší soud s ohledem na všechny skutečnosti uvedené výše dospěl k závěru, že napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 2. 2008, sp. zn. 3 To 26/2008, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 9. 10. 2007, sp. zn. 9 T 103/2007, nevykazuje takové vady, pro které by jej bylo nutno z některého důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zrušit. V novém řízení nalézacím po rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 3. 2006, sp. zn. [5 Tdo 1609/2005](#), byla beze zbytku napravena všechna v tomto usnesení vytknutá pochybení. V návaznosti na to i odvolací soud po řádném a důkladném přezkoumání rozhodnutí nalézacího soudu v rozsahu vymezeném odvoláním obviněného rovněž zcela respektoval předchozí rozhodnutí Nejvyššího soudu a řídil se pokyny v něm uvedenými, přičemž se současně bez pochybností a logicky vypořádal se všemi relevantními námitkami obviněného uplatněnými v rámci odvolacího řízení.

Z obsahu dovolání a po porovnání námitek v něm uvedených s námitkami uplatněnými v odvolání, jakož i s přihlédnutím k tomu, jakým způsobem se s nimi vypořádal odvolací soud, je patrné, že rozhodnutí dovoláním napadené a řízení jemu předcházející již netrpí vytýkanými vadami. Z těchto důvodů je třeba jednoznačně dospět k závěru, že jde v případě obviněného Ing. P. F. K. o dovolání zjevně neopodstatněné, a proto je Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl. Své rozhodnutí přitom učinil v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.